

- [Política](#)
- [Social](#)
- [Clima](#)
- [Feminismes](#)
- [Món](#)
- [Esport](#)
- [Cultura](#)
- [Economia](#)
- [Fem possible el nou local!](#)
- [Formats](#)
- [Investigació](#)
- [Reportatges](#)
- [Notícies](#)
- [Entrevistes](#)
- [Dades](#)
- [Perfils](#)
- [Pòdcasts](#)
- [Opinió](#)
- [Més](#)
- [De qui són els pisos a Barcelona?](#)
- [Infofàcil](#)
- [Ciutats](#)
- [Sostre Crític](#)
- [Legítima defensa](#)
- [Històries de la Model](#)
- [Ateneu Crític](#)
- [La Comunitat de CRÍTIC](#)
- [El gos cosmopolita](#)
- [UPEC](#)
- [El futur es disputa ara](#)
- [Espai Crític](#)
- [Diners a contrallum](#)
- [Especials electorals](#)
- [Sobre Crític](#)
- [Botiga](#)
- [En castellano](#)
- [Contacte](#)
- [Preguntes freqüents](#)
- [Hemeroteca](#)
- [Avis legal i política de privacitat](#)
- [Política de cookies](#)
- [Condicions generals de contractació](#)

[Subscriu-t'hi](#)

[Inicia sessió](#)

Entrevistes

ELS AMICS DE GUILLEM AGULLÓ

"No ens cal cap samarreta per reivindicar el seu llegat"

Bétera (País Valencià), 11 de setembre de 2020. Al jardí de casa de **Betlem Agulló** s'ajunten entorn d'una taula, separats per la distància obligada, els amics del Guillem. A part de Betlem, germana del jove antifeixista assassinat, hi són **Rafa**, **Idoia**, **Anna E.** i **Anna C.**, que van ser a Montanejos la nit dels fets a l'abril del 93, i **Manolo**, que, tot i no haver-hi estat, era una de les amistats més estretes d'Agulló. Hi ha cafè i fum de cigarretes que envolta els rostres emocionats pel retrobament. A finals del 2017, els guionistes de la pel·lícula 'La mort de Guillem' els reunírem per primera vegada després de ser testimonis en primera persona de l'assassinat del seu amic. No s'havien tornat a veure des d'aleshores. Tres anys després, amb motiu de la preestrena de la pel·lícula a València, **CRÍTIC** els torna a reunir. En aquesta entrevista ens expliquen com la mort de Guillem va canviar la seva vida.

Alfred Pérez-Fargas i Roger Danès, guionistes de 'La mort de Guillem'

30/09/2020 | 06:00

Han passat 27 anys de l'assassinat de Guillem. Ara que ha passat tot aquest temps, podeu explicar què va suposar per a vosaltres aquell episodi?

IDOIA: Després de la mort de Guillem, la dispersió del grup va ser brutal. Mai va ser el mateix. A part del fet traumàtic en si mateix, es va trencar el cordó umbilical que ens unia i cadascun va tirar pel seu cantó.

RAFA: Nosaltres ho hem passat cadascun a la seva manera. I seguim tenint els nostres ideals (o no), però la part més personal l'hem viscut a la nostra manera. Hi ha qui va marxar a 15.000 quilòmetres [amb referència a l'Anna C., que va estar vivint molts anys a l'Argentina], hi ha qui se'n va anar a només 3 quilòmetres, però va marxar tan lluny com qui se'n va anar a 15.000...

ANNA C.: No ho vam processar grupalment. El que va passar, cadascun ho va agafar, s'ho va endur a casa i ho va processar com va poder... Mai ho vaig parlar amb ningú. Amb la Idoia parlàvem una mica, però no sobre el que havia passat aquella nit. Dels fets, jo en vaig parlar en el judici i ara fa uns tres anys, en la primera trobada per a la pel·lícula. Ho veig com una responsabilitat política haver de parlar d'això. Cadascun deu tenir els seus records d'aquella nit, però mai ho havíem posat en comú abans. En el judici, sabia que no podia parlar amb els altres testimonis perquè no hi hagués una confabulació sobre el que anàrem a dir. I el no parlar-ho no ajuda a processar-ho. Ara sento la necessitat d'ajuntar-nos i explicar el que va passar. I què vam veure i què no vam veure, perquè ha quedat tot en un núvol que, a sobre, està reprimint.

D'esquerra a dreta: Anna E., Anna C., Betlem Agulló, Idoia, Rafa, Alfred Pérez-Vargas (autor de l'entrevista) i, d'esquena, Manolo. Foto: HELENA OLCINA

Als anys noranta éreu molt actius políticament. Seguint el Guillem, vau muntar l’Assemblea Antifeixista a Burjassot, a part de militar als SHARP (Skinheads Against Racial Prejudice). Després de la mort del Guillem, vau continuar en la militància política?

BETLEM: Molts vàrem sobreviure com vàrem poder. Alguns se’n varen anar; altres se’n varen desvincular; altres varen bloquejar eixa part emocional... Tu, Idoia, sí que vares prendre eixa vessant més política.

IDOIA: Sí, jo vaig fer un camí un poc diferent. Em vaig ficar en l’Assemblea Antifeixista, ho vaig canalitzar en la part més política. Jo en este procés el que veig després és un sentiment de responsabilitat molt gran cap a la família del Guillem; sempre m’he sentit molt responsable i amb un pes molt gran. I un poc a mi me faltava eixe buit quan fèiem les trobades de l’11 d’abril, les manifestacions en record del Guillem. He notat moltíssim eixe buit de no trobar-vos allí... A més, també he viscut altres situacions on hi ha hagut violència i jo ho he dut molt malament, de viure-ho amb pànic, perquè això no es pot viure d’una altra manera. I em revivia tot una altra vegada.

Rafa, amic de Guillem present a Montanejos. Foto: HELENA OLCINA

Rafa: “Vaig estar gairebé dos anys sense trepitjar València. I encara mantinc el costum de canviar de vorera quan vaig pel carrer”

Després de tot el que va passar, heu patit la por o la persecució de l’extrema dreta?

IDOIA: Veure Pedro Cuevas (l’autor confés de l’assassinat de Guillem) per tot arreu és una sensació que vaig tenir molt marcada. La paranoia de pensar “potser Pedro Cuevas és en qualsevol lloc dels que vas”, sí que l’he tingut.

ANNA C.: Recordo amb molt de dolor la sensació de tenir infiltrats nazis en el Kasal Popular. Jo me’n vaig anar a viure al País Basc (a finals dels noranta) i allí no hi havia nazis en aquella època i era una sensació de llibertat.

IDOIA: Un cop, a Castelló, va aparèixer un grup de nazis i van córrer cap a nosaltres. Tothom va començar a córrer i jo em vaig quedar parada al mig del carrer, no es van fixar en mi i van passar tots per davant i jo allí plantada, com paralitzada... La paranoia que sortiren els nostres noms, que saberen on érem. Ara, de fet, encara la tenim un poc.

RAFA: Vaig estar gairebé dos anys sense trepitjar València. No vaig agarrar agorafòbia, però gairebé. Vint-i-set anys després, encara mantinc el costum de canviar de vorera quan vaig pel carrer. És un hàbit que vaig agarrar. Així sabies si et seguien o no et seguien. I és un hàbit que interioritzes. O canviaves el recorregut o de vorera. Vaig perdre l’institut aquell any. I, quan hi vaig tornar, hi havia un nazi d’Acción Radical. Quan ell va acabar d’estudiar, es va acostar un dia i em va dir: “Prepara’t, que ja estic fora”. Van estar gairebé un any baixant-me amb moto els meus companys de classe, perquè no em trincaren a la porta.

Anna E., parella de Guillem durant l'època dels fets. Foto: HELENA OLCINA

Anna E.: “Per a mi, ser aquí i parlar de la part més crua, dura i trista és un superesforç”

Durant els anys posteriors a la mort del Guillem, com vau poder tirar endavant? Vau rebre algun tipus d’ajuda psicològica?

ANNA C.: Vaig estar dos anys molt ratllada del cap. Després, anys més tard, he fet teràpia i m’he adonat que tenia pors i que em jutjava a mi mateixa pel fet de tenir por. I això és molt complicat. Anava pel carrer i m’encreuava amb algú, em mirava fixament i m’entrava la por... Sentia inseguretats que eren pròpies de l’edat, però també hi era això, que no estava processat. En el moment, no vaig tenir ajuda psicològica, no. La família em va intentar ajudar, però ells no tenien les eines per fer-ho.

ANNA E.: Vaig estar dos anys deprimida. Per a mi, una manera de portar-ho va ser el teatre. Em vaig apuntar a teatre i allò va ser la meva vàlvula d’escapament. La meva manera de ser resilient. Vaig estar amb paranoies que em perseguien pel carrer. Jo, d’aquests dos primers anys, en recordo ésser com un zombi. El teatre va ser com una eina per poder suportar-ho... i me’n vaig anar de València. Sí que vaig fer un any de teràpia, però no va ser suficient. Aprens a conviure-hi. També per a mi, Guillem va ser el meu primer amor. A mi m’ha marcat. M’agrada recordar els bons moments amb ell. Per a mi, ser aquí i parlar de la part més crua, dura i trista és fer molt d’esforç. Però ho vull fer per una qüestió política i personal.

RAFA: Jo no tancaré mai la ferida. Després de dos anys de psicòleg, em va dir que ja estava, que ja no havia de tornar, que ho deixàvem, però abans, em va dir, hauries de parlar del Guillem. Va ser com tornar a començar de nou.

Anna C., que va ser obligada a cantar el 'Cara al sol' durant el judici per l'assassinat. Foto: HELENA OLCINA

Rafa:”No érem tots independentistes o comunistes... Però cap de nosaltres era feixista. Érem rojos i orgullosos”

Com viviu la imatge que es té del Guillem en l’actualitat? Com assimileu veure el seu rostre en parets pintades o en samarretes?

ANNA C.: Per a nosaltres, que el Guillem es convertís en una espècie de símbol ens resultà estrany, ja que era el nostre amic. Va deixar de ser nostre per ser de tothom.

RAFA: Molts dels moviments socials van voler capitalitzar el símbol del Guillem com a màrtir per als seus propis interessos. Uns deien que era Maulet independentista; altres, SHARP antifeixista i antiracista... Però ell no pertanyia sols a un moviment. Crec que és molt més important educar en valors que no portar una samarreta reivindicativa. Tot el condicionant polític que té la mort del Guillem és allí... Però no érem ni tots independentistes, ni tots catalanistes, ni tots comunistes... El que sí que no érem cap de nosaltres era feixistes. Érem capaços de fer això que ningú és capaç de fer avui dia. Érem rojos i orgullosos. Érem capaços de tenir discussions sense arribar a l’enfrontament. Guillem deia, per exemple, que, si hi hagués un exèrcit català, ell s’hi allistaria. Jo li deia: “Però què m’estàs dient!? Si tu ets antimilitarista!”. L’acabava convencent. [Ho diu entre rialles.] Però les idees nacionalistes que tenia el Guillem eren molt fermes.

Rafa. Foto: HELENA OLCINA

Idoia: “Després de veure la pel·lícula em vaig adonar que hi ha coses que m’han afectat molt i que no hi he aprofundit”

Què ha suposat per a vosaltres que es faci una pel·lícula sobre aquells fets?

ANNA E.: El procés de la pel·lícula per a mi ha estat com un punt d’inflexió. Encara estic una mica en estat de xoc després de veure-la. Sento com que encara no he plorat. Sí que vaig plorar al principi. Però amb els anys... Potser és perquè tampoc he volgut recordar-ho tot. Per a mi això no és un tancament, però sí que m’ha fet recordar moltes coses i alhora tenir-ho més present i processar-ho més.

També et pot interessar

Les últimes hores de Guillem Agulló

Alfred Pérez-Fargas i Roger Danès, guionistes de 'La mort de Guillem'

Núria Cadenes “La memòria de Guillem Agulló és inesborrable”

Text: Miquel Ramos / Fotos: David Segarra

Xavi Sarrià “Hem de combatre el relat de l’extrema dreta”

Roger Palà

RAFA: Per a mi, l’inici d’això va ser la primera reunió que vam tenir durant la preparació de la pel·lícula. Va ser molt dur anar a aquella reunió; jo hi vaig donar moltes voltes, però ja no pel que suposava tornar a treure-ho tot, sinó pel fet de retrobar-nos... Per a mi, la pel·lícula és en part una catarsi col·lectiva. No sé si és un tancament, però sí que és el tancament d’alguna cosa. Ara som més grans i ho veiem d’una altra manera. L’altre dia la meua dona li deia a la meua filla: “Que t’ho expliqui el pare”. I el pare ja li ho ha explicat. Jo visc amb orgull quan li explico a la meua filla de 15 anys què érem i què fèiem, i això per a mi és el més important.

IDOIA: Després de veure la pel·lícula em vaig adonar que hi ha coses que t’han afectat molt i que no has aprofundit. M’ha afectat molt en el tema de la concepció de la mort i no en vaig ser conscient en aquell moment. I suposo que ara, com que soc mare, t’afecta des d’un altre lloc. Jo sí que he vist un abans i un després. El Guillem per a nosaltres era el nostre amic i ara ho he vist des del patiment d’uns pares. Que bèstia!

Betlem Agulló, germana de Guillem, en primer terme. Foto: HELENA OLCINA

Betlem: “Perdre un fill en eixes circumstàncies i haver de lluitar per la seva memòria és molt fort”

BETLEM: Jo també vaig viure un canvi quan vaig ser mare. Un germà és un germà; però, perdre un fill en eixes circumstàncies i haver de lluitar per la seva memòria i per la restitució de tot el que es va embrutar en aquell moment la seva persona, doncs és molt fort. Assumir eixa responsabilitat que vàrem assumir, ells com a pares, i jo com a germana... No era just que se’l tractara d’aquella manera i que tot s’acabara així. I és molt dur, perquè el dol no l’acabes de passar mai i perquè damunt tens aquesta vessant política que has de seguir reivindicant i alimentant.

IDOIA: Això ens ha pesat molt. I en la pel·lícula jo crec que la frase “A Guillem li agradaven les meves croquetes” [frase que Carme, la mare de Guillem, li diu a Guillem pare, cansada que només es parli de la vessant política del seu fill] ho acaba de definir tot.

RAFA: La pel·lícula per a mi ha suposat la humanització del Guillem. Porto molts anys veient l’ídol, la icona i, hi insisteixo, jo em nego a posar-me cap samarreta del Guillem. Però no perquè em faci vergonya portar una samarreta amb la cara del Guillem, sinó perquè per a mi no és només un símbol. Quan vam acabar de veure la pel·lícula, vaig creuar dues frases amb el Quique, amic del Guillem, i vam dir: “Cony sí, era això el que volíem”. És duríssima de collons. Aquesta humanització de la persona... És això, hòstia! És un símbol, és una icona, és tot el que vulgueu, però era el teu germà [amb referència a la Betlem], era el meu amic i era l’amic de molta gent, i aquesta humanització em sembla brutal. Entenc que molts no ho entendran, però jo porto anys parlant-ho amb gent, no renuncio a la lluita política, però no necessito posar-me una samarreta del Guillem per reivindicar el seu llegat. El Guillem era molt més que això.

INICIA SESSIÓ PER DEIXAR UN COMENTARI

Aprofita l'estiu, fes-te de CRÍTIC!

Aquest agost suma't a CRÍTIC amb un 50% de descompte